

Beredskab og handlevejledninger

Ringsted
Kommune

- ved viden eller mistanke
om overgreb mod børn og unge

"Alle børn og unge har krav på en tryk opvækst"

Forord

Dette beredskab retter sig mod alle medarbejdere og ledere ansat på Børne- og Ungeområdet i Ringsted Kommune, der i deres arbejde har kontakt med børn og unge under 18 år. Beredskabet kan desuden bruges som inspiration for andre institutioner, grupper og enkeltpersoner i såvel kommunalt som privat regi.

Beredskabet beskriver bl.a., hvordan man som ansat eller leder skal reagere, når der er viden, ellerfattes mistanke om overgreb på et barn eller en ung.

Beredskabet er udarbejdet for at øge bevidstheden om ansvar og pligter samt sikre en hurtig, ensartet og professionel håndtering af sager med mistanke eller viden om overgreb og fysisk/psykisk vold mod børn og unge. Når det vækker usikkerhed, handletrang og stærke følelser, kan beredskabet hjælpe os med at huske alle detaljer – og give os overskud til altid at have fokus på barnet - den unge.

Udgangspunktet er, at alle børn og unge har ret til den bedst mulige hjælp. Det er et område, som er meget komplekst både i praksis og i lovgivningen, og som kan:

- understøtte en hurtig, ensartet og professionel håndtering af sager, der vedrører overgreb.
- sikre, at alle ansatte på Børne- og Ungeområdet anvender Ringsted Kommunes Beredskab ved vold og seksuelle overgreb.
- skabe et grundlag for at fortsætte arbejdet med forebyggelse af overgreb mod børn og unge.

Beredskabet indeholder også en oversigt over det fastlagte forløb fra der opstår viden eller mistanke om fysisk, psykisk eller seksuelt overgreb mod et barn eller en ung samt et afsnit om implementering og om, hvordan vi organiserer det fremadrettede arbejde.

Beredskabet tager udgangspunkt i Barnets Reform samt i Ringsted Kommunes Børne- og Ungepolitik.

Formålet med beredskabet er:

- At afklare definitioner og begreber.
- At formidle viden om tegn og signaler på, at et barn - en ung kan være eller have været udsat for vold eller seksuelle overgreb.
- At øge kendskabet til handlemuligheder og handlepligt i forbindelse med viden eller mistanke om vold eller seksuelle overgreb.

Indholdet og handlevejledningerne tager bl.a. afsæt i Videncenter SISO's inspirationskatalog, i kommunens egne erfaringer og i andre kommuners beredskaber.

Beredskabet er udarbejdet af Børnecentret og Ungeenheden.

SISO har ydet konsulentstøtte i forbindelse med udarbejdelsen.

Beredskabet og relaterede oplysninger samt links kan også findes på, www.ringsted.dk under Børn, Unge og Familie.

Alle børn og unge i Ringsted kommune har krav på en tryk opvækst. Byrådet lægger stor vægt på, at indsatsen rettes mod, at det enkelte barn og den enkelte unge får ens muligheder for et godt liv trods forskellige forudsætninger.

Indhold

1.

Definitioner og begreber i sager om vold og seksuelle overgreb.....s. 5

2.

Tegn og signaler på vold og seksuelle overgreb..... s. 6

3.

Forebyggelse og tidlig opsporing: Indsatsen på de enkelte institutioner – og i forvaltningen..... s. 8

4.

Underretningspligt og handlemuligheder..... s. 11

5.

Handlevejledninger for ledere og medarbejdere s. 13

6.

Når en underretning om overgreb modtages i Ringsted Kommune..... s. 17

7.

Vigtige oplysninger og kontakter i Ringsted Kommune s. 21

Flow chart for fagpersoner, der får mistanke eller viden om fysisk, psykisk eller seksuelt overgreb mod et barn eller en ung..... s. 22

1. Definitioner og begreber i sager om vold og seksuelle overgreb

For at kunne observere og reagere på viden eller mistanke om vold og seksuelle overgreb er det nødvendigt at definere, hvad der forstås ved vold og seksuelle overgreb samt at uddybe de begreber, som knytter sig hertil.

I dette beredskab har vi taget afsæt i de definitioner, som henholdsvis SISO og Socialstyrelsen anvender for dels seksuelle overgreb og dels overgreb omhandlende fysisk og psykisk vold.

1.1 Definition på overgreb: Seksuelt

Strafferetligt er området seksuelle overgreb opdelt i en række kategorier af strafbare handlinger, jf. følgende paragraffer i straffeloven:

- § 210. Incest. Dvs. samleje med slægtning i nedadstigende linje eller samleje mellem bror og søster.
- §§ 222, 223, 224. Samleje eller anden kønslig omgang med et barn under 15 år. Aldersgrænsen er 18 år, hvis den pågældende er betroet til undervisning eller opdragelse.
- § 223 a. Køb af seksuel ydelse fra prostitueret under 18 år.
- §§ 230, 232, 235. Blufærdighedskrænkelser (blotteri, beføling, beluring, verbal uterlighed) samt optagelse, besiddelse af fotos/film mv. af person under 18 år.

Enseksuel grænseoverskridende handling er en handling:

- Som barnet - den unge ikke kan forstå, ikke er moden til og ej heller kan give samtykke til.
- Der krænker barnets - den unges integritet.
- Hvor den krænkende part udnytter barnets - den unges afhængighed eller egen magtposition.
- Der baserer sig på den krænkende parts behov, og som overskrider samfundets lovgivning og/eller almindelige moral.

Vold er en handling eller en trussel:

- Der - uanset formålet - er egnet til eller krænker en anden persons integritet, eller som skræmmer, smerter eller skader personen - uanset om personen er et barn eller en voksen.
- Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan være både en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt.
- Handlingen overskrider endvidere samfundets love og normer.

1.2 Definition på overgreb: Fysisk og psykisk vold

Når et barn - en ung udsættes for fysisk eller psykisk vold, er der tale om, at barnet - den unge ufrivilligt udsættes for en adfærd fra forældre eller andre omsorgsgivere, som kan bringe barnets - den unges sundhed, udvikling og trivsel i fare.

Strafferetligt er vold opdelt i en række kategorier af strafbare handlinger med beskrivelse af strafferammer, jf. følgende paragraffer i straffeloven:

- § 244. Den, som øver vold eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år.
- § 245. Den, som udøver et legemsangreb af særlig rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel indtil 6 år. Har et sådan legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særlig skærpene omstændighed.

- § 245 a. Den, som ved et legemsangreb med eller uden samtykke bortskærer eller på anden måde fjerner kvindelige ydre kønsorganer helt eller delvis, straffes med fængsel indtil 6 år.
- § 246. Har et legemsangreb været af så grov beskaffenhed eller har haft så alvorlige skader eller døden til følge, at der foreligger skærpene omstændigheder, kan straffen stige til fængsel i 10 år.

Forældreansvarsloven præciserer også, at fysisk eller psykisk vold mod børn og unge ikke er tilladt:

Fysisk vold kan fx være slag, spark, brændemærkning, skoldning, kvælertag eller anden form for straf, hvor barnet - den unge rammes direkte på kroppen. Det kan være voldsomme rystelser af mindre børn, som kan føre til hjerneskade.

Psykisk vold kan fx være forskellige former for verbale trusler og afstraffelse, indespærring, at blive forladt, følelsesmæssig afvisning, nedgørelse eller nedværdigende behandling.

"Barnet har ret til omsorg og tryghed.
Det skal behandles med respekt for sin person og må ikke udsættes for
legemlig afstraffelse eller anden krænkende handling"

Forældreansvarslovens § 2 stk. 2

2. Tegn og signaler på vold og seksuelle overgreb

Tidlig opsporing af vold og seksuelle overgreb er vigtig. Man ved, at jo før man opdager noget og reagerer, jo bedre er chancen for at hjælpe barnet og reducere følgevirkningerne. Det er derfor vigtigt at kende til de tegn og signaler, barnet - den unge kan udvise, når det udsættes for overgreb.

Der findes dog ingen entydige signaler på, at et barn eller en ung har været udsat for vold eller seksuelle overgreb. Det kan være svært – selv for erfarne fagfolk – at gennemskue baggrundene for barnets - den unges reaktioner og eventuelle mistrivsel. Børn og unge er forskellige og reagerer forskelligt. Nogle er direkte og fortæller om deres oplevelser til en voksen, de har tillid til. Andre fortæller det indirekte og antydningvist. De fleste børn og unge er dog tilbageholdende med at fortælle om oplevede overgreb.

Ændrer et barn - en ung pludselig adfærd fysisk eller psykisk, kan det ofte skyldes, at der er sket noget voldsomt i barnets - den unges liv. Hvis fx et barn - en ung ændrer sig fra at være aktivt, livligt, udadvendt og socialt velfungerende til at blive passiv, angst, aggressiv, eller trækker sig fra vennerne og undgår institutionen, er der ALTID grund til at være opmærksom og tale med barnet - den unge om det, man ser.

Det kan imidlertid være svært at identificere, hvilke tegn og signaler der er tegn på vold eller seksuelle overgreb, og hvilke der skyldes andre former for mistrivsel.

2.1. Tegn på seksuelle overgreb

Følgende tegn og signaler kan forekomme i forbindelse med seksuelle overgreb:

- Påfaldende og ikke alderssvarende seksualiseret adfærd
- Ikke alderssvarende viden om seksuelle emner
- Ikke alderssvarende interesse i forhold vedr. egen eller andres seksualitet
- Svage personlige grænser
- Grænseoverskridende adfærd

- Pludselig ændret adfærd
- Påfaldende påklædning eller kropsholdning
- Fysiske tegn, fx blå mærker
- Pludselig eller påfaldende modvilje mod at være sammen med en bestemt person
- Pludselig eller påfaldende modvilje mod at være sammen med personer af et bestemt køn
- Regredierende adfærd
- Enten udadreagerende adfærd med aggressivitet eller indadvendt adfærd med tilbagetrækning
- Overtilpassethed
- Opmærksomhedsvanskeligheder
- Vanskeligheder med affektregulering
- Ufrivillig vandladning eller afføring
- Somatiske symptomer
- Angst, opgivenhed eller depressive symptomer
- Selvskadende adfærd (fx cutting)
- Selvmordsadfærd
- Søvnforstyrrelser
- Spiseforstyrrelser

2.2. Tegn på vold

En række af ovenstående signaler kan også være gældende for børn eller unge, der har været udsat for psykisk eller fysisk vold.

Derudover er der følgende tegn, du skal være opmærksom på i forhold til, om et barn er udsat for fysisk vold:

- Mærker efter slag (med hånd eller redskaber), brandmærker, sår på kroppen og lign.
- Skader efter rusk, kast og spark
- Mærker efter kvælningsforsøg
- Brud på arme, ben, kraveben eller andre knoglebrud
- En række adfærdsmæssige tegn, jf. ovenfor

Generelt er det vigtigt at huske på, at ikke al vold kan ses på et barn - en ung. Fysisk vold efterlader ofte mærker på kroppen, men mærkerne vil i mange tilfælde være skjult under tøjet.

Psykisk vold efterlader ikke synlige mærker uden på kroppen, men der sker skade på barnets - den unges psykiske/mentale udvikling - og skaden kan være lige så omfattende som ved fysisk vold.

Man skal være opmærksom på, at tegn og signaler afhænger af børn og unges alder og modenhed og af konteksten. Det er vigtigt altid at forholde sig undersøgende til de tegn og signaler, et barn - en ung udviser og vurdere det i et helhedsperspektiv.

Behov for mere viden?

Du kan læse mere om tegn og signaler og få flere gode råd til, hvordan man handler på dem i SISO's inspirationskatalog "Den Professionelle Tvivl".

Kataloget er gratis og kan hentes her:
<http://shop.servicestyrelsen.dk/collections/born-og-unge/products/den-professionelle-tvivl-tegn-og-reaktioner-paa-seksuelle-overgreb-mod-boern-og-unge>

2.3 Risikofaktorer

Vold og seksuelle overgreb kan forekomme i alle samfundslag og alle familier.

Der findes dog viden om, at følgende risikofaktorer øger risikoen for overgreb.

- Opvækst under ustabile familieforhold og manglende omsorg, herunder:
- Forældre med misbrugsproblemer og psykisk sygdom
- Vold i hjemmet
- Mange skoleskift
- Belastende oplevelser i familien (sygdom/død)
- Dårlig kontakt mellem børn og forældre
- Børn med handicap
- I sager om seksuelle overgreb er der en overrepræsentation af piger.

2.4 Børn og unge med handicap

Børn og unge med handicap kan være særligt udsatte for seksuelle overgreb. De kan have et konkret behov for hjælp til personlig pleje og hygiejne, og så kan grænserne for det, som andre vil opleve som intimsfæren, let blive brudt. Det kan være svært at vurdere, om en berøring sker tilfældigt eller bevidst.

Undersøgelser peger på, at børn og unge med handicap har to til tre gange så stor risiko for at blive udsat for et seksuelt overgreb end andre børn og unge.

Når du omgås børn og unge med handicap, kan det være vanskeligt at forstå og tolke barnets - den unges reaktioner. Derfor er det vigtigt at vurdere, om der er reaktioner, som ikke kan forklares umiddelbart, ved at lytte til barnet - den unge og være opmærksom på non-verbale reaktioner. Det er særligt vigtigt, at børn og unge med handicap lærer at sige fra og sætte grænser.

Du kan læse mere om forebyggelse og håndtering af seksuelle overgreb mod mennesker med handicap her: www.forebygovergreb.dk

3. Forebyggelse og tidlig opsporing: Indsatsen på de enkelte institutioner - og i forvaltningen

Tidlig opsporing er afgørende i sager, hvor børn og unge har været udsat for vold eller seksuelle overgreb. Det ved vi fra både forskning og erfaring. Derfor fortsætter arbejdet med at forebygge overgreb og sikre en tidlig opsporing på alle skoler, i foreninger, dagtilbud samt i Børne- og Familierådgivningen og Ungeenheden .

Målet er, at dette beredskab vil blive grundlag for øget opmærksomhed og viden om overgreb mod børn og unge, og for at hver enkelt institution og afdeling arbejder på at skabe en kultur og en tilgang til arbejdet, som styrker muligheden for tidlig opsporing og kvalificeret handling.

Forebyggelse og tidlig opsporing handler i høj grad om at have fokus på følgende:

- Mødet med børn og unge – integreret i samtale, relation, samvær og undervisning
- Gode procedurer ved ansættelse af nyt personale
- Etablering af en fælles forståelsesramme på den enkelte afdeling/ institution om begreberne vold og seksuelle overgreb
- Et godt tværfagligt samarbejde, hvor rolle-afklaringen for hver enkelt er italesat
- En kontinuerlig kompetenceudvikling, som bl.a. sikrer, at medarbejderne er opdateret med ny viden, nye udviklinger og kompetencer på området, fx juridiske faldgruber og samtale-teknikker
- En klar bevidsthed både på institutionen samlet og hos hver enkelt medarbejder om procedurene og retningslinjerne i forhold til beredskab, handling og sagsgange, når der opstår mistanke eller konkret kendskab til et overgreb
- En klar bevidsthed både på institutionen samlet og hos hver enkelt medarbejder om mulighederne for at indhente faglig sparring og rådgivning

3.1. Huskeregler og fokuspunkter i arbejdet

- **Åbenhed forebygger!** I et miljø, hvor det er naturligt at lufte sin tvivl og tale om, hvad man tænker - uden at skulle stilles til regnskab for det - stiger chancen for at opfange de alvorlige sager i tide. Alle emner skal kunne drøftes åbent – også vold og seksuelle overgreb.
- **Omsorg skaber fortrolighed!** I et miljø, hvor børn føler sig trygge, og hvor hemmeligheder tages alvorligt og håndteres rigtigt, bliver det nemmere for børn og unge at betro sig til de voksne ansatte.
- **Selværd sætter grænser!** En fokuseret og fagligt velfunderet pædagogisk indsats for at styrke barnets - den unges selværd, lære dem om deres krop og gøre dem bevidst om deres rettigheder, hjælper dem med at sætte grænserne det rigtige sted og sige fra.
- **Spilleregler skaber klarhed!** På en institution, som har klare spilleregler for omgangsformen mellem børn og voksne, bliver det nemmere at reagere på det unormale og sætte en stopper for det uhensigtsmæssige samvær.
- **Viden virker!** Når både ledere og medarbejdere er fagligt klædt på til at spotte tegn og signaler og samtidig ved, hvordan de skal reagere på bekymringer, mistanker og konkret viden, skaber det en tryghed, en naturlig opmærksomhed og en rettidig og korrekt håndtering den dag, hvor behovet faktisk opstår.

Links og gode råd

Der er også hjælp og inspiration at hente her:

www.socialstyrelsen.dk/siso/

www.forebygvergreb.dk

www.voresansvar.dk

www.januscentret.dk

www.boemeraadet.dk

www.boernsvilkaar.dk

www.familievold.dk

3.2 Godt i gang på institutionerne

Alle medarbejdere kommer med forskellige normer i rygsækken. Det der virker indlysende for én medarbejder, er det ikke nødvendigvis for andre.

Når I skal i gang med at drøfte, hvordan spillereglerne skal være på jeres institution eller i jeres afdeling, er det derfor en god idé at starte med at få afstemt normerne og debatteret, hvor grænserne går hos jer.

Nedenfor følger en række spørgsmål, som kan være relevante for sådan en debat:

- Har vi her på institutionen den nødvendige viden om børn og unges normale seksuelle adfærd?
- Hvornår, hvor og hvor længe er det i orden, at voksne er alene med børn/unge?
- Er det i orden at give børn/unge kram? Knus? Kys?
- Kan vi sende nye medarbejdere alene på tur med børn og unge?
- Har vi regler for, hvem der sover sammen med børn/unge, når vi er på tur?
- Går man i bad/klæder om sammen med børn og unge?
- Hvilket sprog taler vi de voksne indbyrdes – og i forhold til barnet - den unge?
- Hvordan snakker vi om seksuelle handlinger, kønsorganer osv.? Hvilke ord bruger vi?
- Hvad er acceptabel påklædning her hos os?

- Er der situationer, som kan blive opfattet som kontroversielle, hvor vi skal have særlige regler, fx besked til nærmeste leder, notatpligt e.l.?
- Hvordan introduceres nye medarbejdere til spillereglerne?
- Hvordan fortæller vi forældrene og andre samarbejdspartnere om spillereglerne?
- Hvordan sikrer vi, at alle her på stedet kender til de fælles spilleregler? Skriver dem ned? Tager dem op med faste mellemrum? Eller...?

Huskeregler:

- Åbenhed forebygger!
- Omsorg skaber fortrolighed!
- Selvværd sætter grænser!
- Spilleregler skaber klarhed!
- Viden virker!

3.3 Styrkelse af det tværfaglige samarbejde i Ringsted Kommune

Et vigtigt element i det forebyggende arbejde er tværfagligheden. Forskellige faggrupper har forskellige forudsætninger, erfaringer og redskaber. Jo flere af disse vi bringer i spil, og jo mere vi er lydhøre over for hinandens input på tværs af sektorer og faggrænser, jo større chance har vi for at skabe gode resultater.

I Ringsted Kommune har vi med Udviklingsmodellen i august 2015 lagt de organisatoriske rammer for det tværfaglige samarbejde mellem skoler/daginstitutioner og Sundhedstjenesten, Kompetenceenheden, Børne- og Familierådgivning og Ungeenheden, der skal sikre børn/unges udvikling, trivsel og læring.

Det tværfaglige samarbejdes mål er at sikre en tidlig opsporing og helhedsorienteret indsats, så udfordringer løses så tidligt, hurtigt og lokalt som muligt. I Udviklingsmodellen samles daginstitutioner, skoler, familiekonsulenter, rådgivere, sundhedsplejersker, SSP-rådgivere m.fl. på forskellige niveauer og i forskellige fora for at sikre koordination, videndeling, erfaringsudveksling og samarbejde. Samarbejdet udgør et naturligt omdrejningspunkt for den tværfaglige kompetenceudvikling og dialog om indsatsen, også vedr. vold og seksuelle krænkelse mod børn og unge.

4. Underretningspligt og handlemuligheder

Alle borgere har pligt til at underrette de sociale myndigheder, hvis de får kendskab til overgreb mod et barn eller en ung.

4.1 Den skærpede underretningspligt

Derudover gælder en særlig, skærpet underretningspligt efter Servicelovens § 153 for personer, der udøver offentlige hverv eller offentlig tjeneste.

Den skærpede underretningspligt betyder, at man altid skal underrette sin kommune, hvis man under udøvelsen af tjeneste får kendskab eller særlig grund til at antage:

- At et barn under 18 år kan have behov for særlig støtte,
- At et barn umiddelbart efter fødslen kan få behov for særlig støtte på grund af de vordende forældres forhold, eller
- At et barn under 18 år har været udsat for vold eller andre overgreb

(Bekendtgørelse om underretningspligt over for kommunen)

Den skærpede underretningspligt ...

- Er personlig. Den enkelte fagperson er ansvarlig for at reagere og handle på sin egen bekymring
- Gælder også, selv om der allerede er et samarbejde i gang om barnet eller den unge

• Gælder bl.a., hvis du er:

- Lærer
- Pædagog/pædagogmedhjælper
- Dagplejer
- Leder af en institution
- Ansat i en institution
- Plejefamilie
- Skoleleder
- Sundhedsplejerske
- Praktiserende læge
- Jordemoder
- Psykolog
- Ansat i PPR
- SSP medarbejder
- Privatansat der udfører opgaver for det offentlige

(Bekendtgørelse om underretningspligt over for kommunen.)

4.2 Indholdet i en underretning

Når du har besluttet dig for at lave en underretning til Børne- og Familierådgivningen, finder du en blanket på [www.ringsted.dk/Borger/Børn, Unge, Familie/Underret om børn/unge](http://www.ringsted.dk/Borger/Børn,Unge,Familie/Underret_om_børn/unge). Ved udfyldelsen skal du enten bruge NemId eller Digital signatur.

Selve indholdet i en underretning skal være konkret og objektivt. Så vidt muligt bør du:

- Angive ajourførte data på både børn, unge og forældre

“Den der får kendskab til, at et barn eller en ung under 18 år fra forældrene eller anden opdragers side udsættes for vanrøgt eller nedværdigende behandling eller lever under forhold, der bringer dets sundhed eller udvikling i fare, har pligt til at underrette kommunen.”

(Serviceloven § 154)

- Angive konkrete datoer for episoder og beskrive dine observationer konkret: Hvad er observeret hvornår og under hvilke omstændigheder
- Undlade tolkninger og vurderinger
- Beskrive barnets - den unges fysiske, psykiske og sociale forhold
- Beskrive barnets - den unges ressourcer
- Beskrive barnets - den unges vanskeligheder
- Anføre om forældrene er orienteret om underretningen (se nedenfor.)

4.3 Inddragelse af forældrene ved underretning om vold eller seksuelle overgreb

Som udgangspunkt bør forældre altid orienteres og inddrages i forhold, som angår deres børns trivsel og udvikling. Det gælder også, når der underrettes til de sociale myndigheder om, at deres barn har brug for støtte.

Dette gælder dog ikke i sager om vold og overgreb, hvis mistanken retter sig mod en eller begge forældre eller andre i et forældrelignende forhold til barnet - den unge.

I disse sager må forældrene ikke orienteres. I stedet er det her Børne- og Familierådgivningen eller Ungeenhedens opgave at orientere og inddrage forældrene.

I langt de fleste sager om seksuelle overgreb og i de mere alvorlige sager om vold sker kontakten til barn, ung og forældre enten direkte fra politiet eller de sociale myndigheder. Det er vigtigt, at dette overholdes både af hensyn til sagens efterforskning og af hensyn til barnets - den unges beskyttelsesbehov.

Hensynet til sagens efterforskning kan dreje sig om sikring af bevismateriale og eventuel afhøring af barnet - den unge. I disse sager koordinerer og varetager politiet og de sociale myndigheder orienteringen af forældrene.

Er du i tvivl?

Hvis du er i tvivl om, hvordan du skal forholde dig i forhold til en eventuel underretning, eksempelvis om hvornår og hvordan du bør kontakte forældrene, kan du få hjælp og vejledning.

Du kan ringe til den fælles Forvisitation i Ringsted Kommunes Børne- og Familierådgivning på tlf. 57 62 62 00 eller Ungeenheden på tlf. 57 62 87 30.

Du kan også ringe til SISOs anonyme rådgivningsteam rådgivningstelefon på tlf. 20 77 11 20.

5. Handlevejledninger for ledere og medarbejdere

Sager med vold eller seksuelle overgreb på børn og unge kan inddeles i tre forskellige niveauer: Bekymring, mistanke og konkret viden.

Graden af viden har betydning for den videre handling.

Ved alle tre niveauer bør man drøfte sagen med sin leder, og eventuelt hente sparring hos Ringsted Kommunes Børne- og Familierådgivning eller Ungeenhed.

Bekymring

En bekymring er en diffus oplevelse af, at der er signaler på mistvivl hos et barn, ung eller i barnets - den unges familie. Symptomer og årsager kan være vanskelige at indkredse. Her er således ikke tale om, at man har konkret viden om en konkret handling begået af en bestemt person mod barnet - den unge. Her er heller ikke tale om mistanke.

Bekymringen bør derfor i første omgang i en kortere periode føre til skærpet observation af barnet - den unge og eventuel sideløbende en samtale med forældrene. Du bør også drøfte bekymringen med din leder. Det er vigtigt, at I sammen aftaler, hvordan I vil følge op på bekymringen, og også hvor længe den skærpede observation må pågå, inden I beslutter jer for eventuel videre handling.

Mistanke

Mistanke forstås som mere end en bekymring. Det kan f.eks. handle om en mistanke om, at barnet - den unge er eller har været udsat for en seksuel

grænseoverskridende adfærd eller en fysisk eller psykisk voldelig handling fra enten en voksen eller et andet barn - ung.

Mistanken kan opstå på baggrund af en nærmere observation af barnet, barnets egne udsagn om hændelser, der har fundet sted, udsagn fra andre, f.eks. andre børn eller oplysninger, man har fået på anden vis.

Konkret viden

Konkret viden handler om de situationer, hvor et barn - en ung har været udsat for en konkret handling i form af overgreb begået af en eller flere personer.

Denne viden kan komme i form af udsagn fra barnet - den unge selv, udsagn fra vidner eller tilståelse fra krænkeren.

Konkret viden skal altid føre til en underretning!

Handlevejledninger

I det følgende beskrives handlevejledninger for ledere og medarbejdere ved henholdsvis "mistanke" og "viden". "Bekymring" omtales ikke nærmere.

Handlevejledningerne er kategoriseret efter, hvem din viden eller mistanke retter sig imod:

- Forældre eller stedforældre
- Andre voksne end forældre eller ansatte
- En ansat
- Et barn under 15 år

Husk!

Både bekymring for et barns-ungs mistvivl og udsagn fra barnet – den unge selv eller fra andre om overgreb skal altid tages alvorligt!

Hvis din viden eller mistanke retter sig mod forældrene eller stedforældrene

Har du...	Som medarbejder	Som leder
Konkret viden	<ul style="list-style-type: none"> • Tal ikke med forældrene om sagen. • Orienter omgående din leder og aftal, hvem der gør hvad i forhold til en underretning. Kontakt eventuelt Børne- og Familierådgivningen/Ungeenheden for at aftale nærmere – eller send en underretning med det samme. • Underretningspligten gælder, uanset om der allerede er et samarbejde i gang om barnet. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tal ikke med forældrene om sagen. • Sørg for, at Børne- og Familierådgivningen/Ungeenheden straks bliver underrettet. • Hvis du underretter mundtligt eller telefonisk, skal der efterfølgende hurtigst muligt sendes en skriftlig underretning. • Husk, at reglerne om tavshedspligt må vige for reglerne om underretningspligt.
Mistanke	<ul style="list-style-type: none"> • Tal ikke med forældrene om sagen. • Drøft evt. din mistanke med en kollega, som også kender barnet. Gå derefter til din nærmeste leder og orienter om mistanken. • Nedskriv hvilke tegn, signaler, hændelser, der ligger til grund for mistanken. Undlad at fortolke. Skriv ned. • Hold fokus på barnet. Lyt, vær opmærksom på signaler og spørg åbent. Undlad at udspørge og afhøre. • Vis omsorg for barnet. Vær til rådighed. Fasthold en normal hverdag for barnet. • Aftal med din leder, hvem der gør hvad i forhold til en underretning. • Hvis din leder ikke er til stede - eller er uenig med dig, er det dig, der skal gå videre med din mistanke. Kontakt eventuel Børne- og Familierådgivningen/Ungeenheden for at aftale nærmere - eller send en underretning. 	<ul style="list-style-type: none"> • Tal ikke med forældrene om sagen. • Som leder har du ansvaret for at følge op på mistanken. • Vurder oplysningerne fra din medarbejder. Drøft evt. sagen med en lederkollega eller lederen af Børne- og Familierådgivningen. Husk at tage notat. • Underret Børne- og Familierådgivningen/Ungeenheden med det samme, hvis du vurderer, at der er grundlag for det. Hvis du er i tvivl, kan du kontakte forvisitationen eller Ungeenheden • Orienter din medarbejder om, hvordan du er gået videre med mistanken. Hvis du ikke ønsker at underrette Børne- og Familierådgivningen/Ungeenheden, bør du rådgive din medarbejder om, at denne stadig skal anvende sin underretningspligt. Støt din medarbejder.

Hvis din viden eller mistanke retter sig mod andre voksne end forældrene og ansatte

Husk! Børn og unge kan også blive udsat for overgreb eller grænseoverskridende handlinger fra et andet barn - ung.

Disse overgreb er som udgangspunkt ikke strafbare, fordi barnet - den unge er under den kriminelle lavalder, og kræver ikke politianmeldelse, med mindre der kan blive tale om mén og erstatning. Konsekvenserne kan imidlertid være lige så alvorlige. Derfor skal du handle lige så alvorligt på dem. Du skal være opmærksom på, at både det krænkede barn - den unge, og det barn - ung som har begået overgrebet, har brug for hjælp og støtte.

Særligt vedr. seksuelle overgreb gælder det, at det kan være meget vanskeligt at vurdere, om en seksuel handling mellem børn, mellem unge, har været et overgreb eller en eksperimenterende leg. Til hjælp for din vurdering kan du bl.a. overveje:

- Alderen og aldersforskellen mellem de involverede børn/unge
- Er nysgerrigheden og interessen gensidig? Er der krav om hemmelighedelse? Virker et af børnene - de unge kuet?
- Bruges der magt og trusler?

Har du...	Som medarbejder	Som leder
Konkret viden eller mistanke om at et barn har været udsat for overgreb af et andet barn under 15 år?	<ul style="list-style-type: none">• Hvis du har overrasket børnene i situationen, bør du spørge dem neutralt og lyttende, hvad de laver.• Drøft evt. din mistanke med en kollega, som også kender børnene.• Gå derefter til din nærmeste leder og orienter om, hvad du har set, hørt eller gjort. Aftal de nærmere skridt om eventuel orientering af forældrene og underretning.• Nedskriv hvilke tegn, signaler, hændelser, der ligger til grund for mistanken. Undlad at fortolke. Skriv ned.• Vis omsorg og interesse for begge børn. Vær til rådighed.	<ul style="list-style-type: none">• Vurder de oplysninger, du får, og overvej, om karakteren tyder på en overgrebssituation.• Overvej om, hvornår og hvordan forældrene skal orienteres.• Hvis du er i tvivl, kan du drøfte sagen med en lederkollega eller kontakte forvisitationen.• Hvis det er klart, at der er tale om et overgreb, bør du med det samme orientere forældrene til begge/alle børn om situationen.• Lav en underretning på hvert af børnene, så de kan få den hjælp og støtte, der er behov for.

Du kan læse mere om børn, unge og seksualitet, hente materiale og få rådgivning her:

www.januscentret.dk

Hvis din viden eller mistanke retter sig mod en ansat

Har du...	Som medarbejder	Som leder
Konkret viden eller mistanke om at et barn har været udsat for overgreb fra en ansat?	<ul style="list-style-type: none">• Noter hændelser og de videre handlinger i forhold til mistanke.• Er det forældrene, som kommer til dig med en bekymring eller en mistanke om et seksuelt overgreb mod deres barn, kan du bede dem om at skrive deres samtaler med barnet ned.• Kontakt din leder – og kun din leder – hvis du har viden om et seksuelt overgreb begået af en anden ansat. Din leder har ansvar for at gå videre med sagen.• Hvis din viden er rettet mod din leder, skal du kontakte Børnecenterchefen eller afsnitsleder for Ungeenheden direkte. De har ansvaret for at gå videre med sagen og underrette hhv. direktøren for Skolecentret og Børnecentret og direktøren for Arbejdsmarkedsområdet.• Vis omsorg for barnet. Vær tilrådighed. Fasthold en normal hverdag for barnet.	<ul style="list-style-type: none">• Vurder tyngden af den skriftlige og mundtlige information, du har fået fra medarbejdere, forældre eller andre.• Har du konkret viden om et seksuelt overgreb begået af en ansat, skal du straks sende en underretning om barnet til Børne- og Familierådgivningen/ Ungeenheden . Du skal informere det pågældende barns forældre.• Du skal samtidig kontakte børnecenterchefen/afsnitsleder for Ungeenheden for at koordinere det videre forløb, herunder om der er grundlag for at foretage en politianmeldelse.• I disse sager skal du huske, at der er flere hensyn at tage:<ul style="list-style-type: none">• Hensynet til barnet• Hensynet til de øvrige ansatte, børn og forældre• Hensynet til den ansatte, som viden eller mistanke er rettet mod.• Da der er tale om en personalesag, skal du - i samarbejde med børnecenterchefen/afsnitsleder for Ungeenheden - koordinere det videre forløb med HR-Afdelingen i Ringsted Kommune.• Du skal - i samarbejde med børnecenterchefen/afsnitsleder for Ungeenheden – vurdere om og hvornår, det er relevant at orientere øvrige ansatte, de andre forældre, bestyrelsen mv.

Pressehåndtering

Alle henvendelser fra pressen i sager om vold eller seksuelle overgreb mod børn og unge håndteres af direktionen.

6. Når underretning om overgreb modtages i Ringsted Kommune

Når du som leder eller medarbejder har afleveret en underretning i Ringsted Kommune, vil du modtage en skriftlig kvittering inden for 3-6 arbejdsdage.

Visitationsteamet i Børne- og Familierådgivningen eller rådgiver i Ungeenheden vurderer den enkelte underretning, tager kontakt til relevante parter og iværksætter den nødvendige støtte for barnet – den unge.

Nedenfor kan du læse mere om, hvordan visitationsteamet/rådgiver modtager, behandler og vurderer underretninger om overgreb på børn og unge.

Når du underretter som fagperson, kan du anmode om at få oplysninger om din underretning har givet anledning til undersøgelse og foranstaltning.

Underretninger, hvor der vurderes at være akut risiko for barnets – den unges helbred og sikkerhed, skal altid give anledning til handling samme dag!

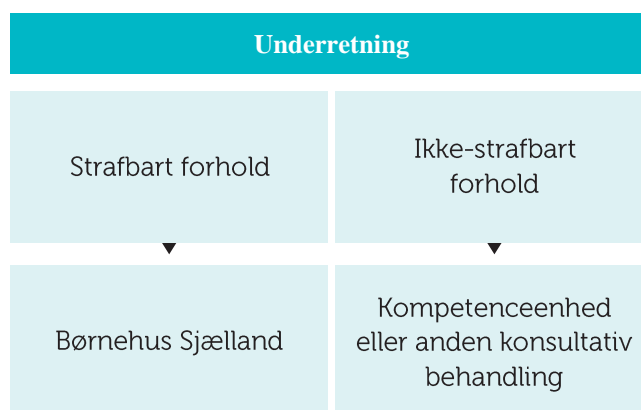
6.1 Opfølgning på en underretning

Alle underretninger modtages i underretningspostkassen.

Børne- og Familierådgivningens Modtagelsesteam eller rådgiver i Ungeenheden vurderer bekymringsstadiet i underretningen og foretager en vurdering af

barnets – den unges umiddelbare sikkerhedsbehov og risiko for, at blive udsat for yderligere/forværrede overgreb.

Samtidig skelnes der mellem om underretningen peger på et strafbart forhold eller ej. Er forholdet strafbart kontaktes Børnehus Sjælland. Hvis forholdet ikke synes strafbart, kan der ud fra en individuel vurdering tages kontakt til Kompetenceenheden eller anden konsultativ behandling.

Alle underretninger, der vedrører mistanke eller viden om vold eller seksuelle krænkelser mod børn og unge behandles samme dag. Underretningsvagten vurderer sammen med faglig leder og eventuelt Børnehus Sjælland, om der er behov for akut handling, eller om der er tid til en nærmere undersøgelse, før handling iværksættes.

Vedrører underretningen et barn eller ung, der i forvejen har en eksisterende sag i kommunen, inddrages den aktuelle rådgiver i planlægningen.

Børnehus Sjælland

Et tilbud til børn og unge i alderen 0 til og med 17 år, der har været udsat for seksuelle eller voldelige overgreb, eller hvor der har været mistanke herom.

Børne- og Familierådgivningens Modtagelsesteam eller Ungeenheden kan beslutte at søge rådgivning fra Kompetenceenheden, Politiet eller andre fagpersoner for at foretage en kvalificeret vurdering af det aktuelle handlingsbehov. Vedrører underretningen et strafbart forhold inddrages Politi og Børnehus Sjælland i den videre tilrettelæggelse af sagsforløbet. Med mindre mistanken retter sig mod forældrene, inddrages forældrene efterfølgende med henblik på at drøfte underretningen og aftale de næste skridt i sagsbehandlingen.

Børne -Familierådgivningen eller Ungeenheden skal indenfor 24 timer vurdere, om barnets eller den unges sundhed eller udvikling er i fare og vurdere, om der er behov for at iværksætte en akutindsats. I den forbindelse vurdere Børne-Familierådgivningen eller Ungeenheden om, der skal være en samtale med barnet/den unge og samt evt. partshøring.

Der sendes en kvitteringsskrivelse på underretningen senest 3 dage efter modtagelsen. I kvitteringen oplyses om underretters lovbestemte rettigheder til senere at få oplyst, om underretningen har givet anledning til handling.

6.2 Planlægning af handlings- og sagsforløbet

Modtagelsesteamet, den faglige leder og/eller den aktuelle rådgiver lægger i fællesskab en plan for sagsforløbet, hvori det vurderes:

- Om der er behov for akut handling for at sikre barnet mod yderligere/ forværrede overgreb
- Om der skal foretages en politianmeldelse
- Om der er behov for akut psykologisk krisehjælp til barnet/den unge, jf. også kapitel 7
- Om der er behov for krisehjælp til familien, jf. også kapitel 7
- Om der skal iværksættes en børnefaglig undersøgelse (iht. § 50)
- Om der er behov for særlig støtte til barnet - den unge og evt. familien, før den børnefaglige undersøgelser færdiggjort.

I forbindelse med planlægningen af sagsforløbet kan rådgiver og leder hente rådgivning fra Børnehus Sjælland og Kompetenceenheden.

Der kan også søges telefonisk rådgivning hos SISO.

6.3 Når det planlægges at anmelde sagen til politiet

Børnehus Sjælland inddrages altid når der i en sag er

- Viden eller stærk mistanke om overgreb imod et barn – en ung under 18 år
- Truffet afgørelse om at iværksætte eller revidere en foreliggende børnefaglig § 50 undersøgelse
- Mistanke om strafbare forhold vedrørende krænkeren (den formodede krænker).

Når Børnehus Sjælland har modtaget barnets – den unges sag planlægges og koordineres det videre sagsforløb i Børnehuset. Børnehuset skal sikre, at relevante fagpersoner fra de involverede myndigheder deltager i koordineringen af den videre indsats. Børne- og Familierådgivningen, eller Ungeenheden sørger for, at barnet - den unge altid tilknyttes en fast rådgiver, alternativt en rådighedsvagt i det videre forløb.

I sager, hvor Børne- og Familierådgivningen planlægger en anmeldelse til politiet, koordinerer Modtagelsen eller leder med Børnehuset og politiet, inden forældrene eventuelt orienteres om den planlagte

anmeldelse. I sager, hvor Ungeenheden planlægger en anmeldelse til politiet, koordinerer rådgiveren med Børnehuset, hvis den unge er under 18 år eller med politiet, inden forældrene eventuelt orienteres om den planlagte anmeldelse.

I Børne- og Familierådgivningen ligger beslutning om anmeldelse hos den faglige leder, og anmeldelsen skal altid underskrives af den faglige leder eller underretningsvagten. I Ungeenheden skal anmeldelsen altid underskrives af den aktuelle rådgiver. Der kan dog være akutte forhold, der gør anmeldelsen mere væsentlig end underskriften.

Hvis mistanken retter sig mod forældrene, er det politiet, som skal afgøre, hvorvidt og hvornår der må rettes henvendelse til forældrene.

Uanset om politiet vælger at henlægge sagen skal rådgiver altid følge op på sagen og eventuelt i samarbejde med fagkoordinator/afsnitsleder tage stilling til behovet for støtte.

Tjekliste – ved sager om vold og seksuelle krænkelser af børn og unge

Kommunen skal altid sikre:

- At barnet - den unge er beskyttet mod yderligere overgreb
- At alle vurderinger og eventuelle indsatser journaliseres
- At der ydes den nødvendige, akutte krisehjælp til barnet - den unge. Er akut hjælp påkrævet, må denne ikke udskydes med henvisning til en eventuel efterforskning
- At der ydes den nødvendige, akutte krisehjælp til forældrene
- At Børnehus Sjælland kontaktes for konsultativ vejledning af Børnehuset
- At der foretages en anmeldelse til politiet, hvis der er grundlag for det
- At der føres samtaler med barnet, og at barnet orienteres om, hvad der videre skal ske
- At der føres samtaler med forældrene (i desager hvor mistanken ikke rettes mod forældrene)
- At barnet - den unge altid har en rådgiver tilknyttet som ledsager i forbindelse med videooverhøring, afhøringer, retsmedicinske undersøgelser o.l.

- At der gennemføres de nødvendige undersøgelser, herunder indhentes oplysninger fra dagtilbud, skole, sundhedspleje eller andre instanser, som kan bidrage til at belyse barnets behov for støtte.
- At der udarbejdes handleplaner med udgangspunkt i de gennemførte undersøgelser
- At der iværksættes de rette foranstaltninger til barnet - den unge og familien.

6.4 Politiets indsats og samarbejdet mellem politi og kommune

Hvis mistanken eller den konkrete viden om overgreb begået mod børn eller unge er af en sådan karakter, at politiet inddrages, er det politiets opgave at efterforske sagen. Politiet vil i disse tilfælde:

- Vurdere, om der er sket et strafbart forhold.
- Vurdere, om der skal foretages en retsmedicinsk undersøgelse med henblik på mulig sporsikring til brug for en evt. retssag.
- Afhøre de(n) forurettede.
- Vurdere, hvorvidt der skal rejses en sigtelse (begrundet mistanke om, at et strafbart forhold er begået). Politiets opgave (efterforskning) er dermed meget forskellig fra den opgave, som kommunen – via Børnehus Sjælland – yder i forhold til at sikre omsorgen og eventuelt behandlingen af barnet - den unge og dennes familie. Det er, både af hensyn til efterforskningen og til barnets - den unges behov, vigtigt at holde rollerne adskilt.

Det er imidlertid også vigtigt, at samarbejdet og udvekslingen af informationer imellem børnehus, kommune og politi fungerer godt - både generelt og i konkrete sager.

Samrådet mellem Ringsted Kommune og Midt- og Vestsjællands Politi vedrørende overgreb mod børn

Samarbejdet mellem Ringsted Kommune og Midt- og Vestsjællands Politi er overordnet forankret i et særligt Samråd under Lokalrådet mellem kommune og lokalpoliti.

Samrådet består af lokalpolitilederne fra lokalpolitiet i Ringsted, ad hoc lederen af personfarlig kriminalitet fra Efterforskningsafdelingen samt børnecenterchefen/afsnitsleder for Ungeenheden. Samrådet supplerer sig selv med ad hoc medlemmer.

Formålet med Samrådet er at fremme samarbejdet vedrørende indsatsen vedrørende seksuelle overgreb mod børn og unge, vold mod børn og unge, vanrøgt og lignende overgreb.

Ligeledes er det formålet, at samarbejdet skal fremme forståelsen for hinandens handlemuligheder samt fremme læringen og forståelsen for håndteringen af sagerne myndighederne imellem.

Samrådet skal arbejde for at fremme en god og effektiv kommunikation imellem Midt- og Vestsjællands Politi og Ringsted Kommune inden for sagsområdet.

Samrådet skal arbejde for at fremme et godt og sikkert samarbejde omkring sagsbehandlingen generelt og i konkrete sager. Herunder skal der ske opfølgning på sager, der har interesse for begge myndigheder.

6.5 Børnehuse (jf. SEL 50 b)

Børnehuse er en landsdækkende ordning, hvor sociale myndigheder, politi og sundhedsfagligt personale samarbejder og koordinerer indsatsen i sager, hvor børn har været udsat for overgreb og vold.

I Region Sjælland samarbejder vi med Børnehus Sjælland.

Det er socialrådgiveren i Børne- og Familierådgivningen samt Ungeenheden, der kan kontakte og visitere til Børnehus Sjælland.

Den enkelte rådgiver kan drøfte konkrete sager med faglig leder, kontakte SISO, drøfte med visitationen i forhold til sparring og vejledning i konkrete sager.

Som skolelærer, pædagog, SFO medarbejder eller lignende anbefales, at der tages kontakt til Børne- og Familierådgivningen henholdsvis Ungeenheden med henblik på faglig sparring i den konkrete og også akutte situation. Uden for kommunens åbningstid, kan politiet kontaktes i helt akutte tilfælde. Alle fagpersoner og privatpersoner kan ligeledes kontakte SISO på deres vagttelefon for faglig sparring i forhold til sager omkring vold og seksuelle overgreb.

7. Vigtige oplysninger og kontakter

Børne- og Familierådgivningen, Børnecentret Ringsted Kommune

Direktør for Børnecentret: 21 62 53 45

Børnecenterchef: 29 99 96 14

Børne- Familierådgivningen
underretninger og visitationen: 57 62 62 00

Udenfor åbningstid kontakt politiet som vil
kontakte den sociale bagvagt, der vil kontakte dig.

Ungeenheden, Arbejdsmarkedscentret i Ringsted Kommune

Direktør for Arbejdsmarkedscentret: 23 65 72 46

Arbejdsmarkedschef: 41 37 55 51

Ungeenheden, afsnitsleder 29 74 22 03

Politiet

Lokalstationen i Ringsted,
Tinggade 13, 4100 Ringsted 114 eller 4635 1448

Åbningstider for personlig
henvendelse: se tidspunkter på
politiets hjemmeside
E-mail: mvsj@politi.dk

Hovedstationen i Roskilde,
Skovbogade 3, 4000 Roskilde 114 eller 46 35 14 48

Politistationen er døgnåben

E-mail: mvsj@politi.dk

HUSK:

Der er mulighed for at søge rådgivning hos
Socialstyrelsens Videnscenter.

Se mere på www.socialstyrelsen.dk/viso

Har du som fagperson mistanke om fysisk, psykisk eller seksuelt overgreb mod et barn eller ung

Akut drøftelse med leder hvis muligt

Hvis mistanke mod forældre/stedforældre

Hvis mistanke mod andre i netværket

Hvis mistanke mod en ansat

Hvis mistanke mod et andet barn

Intern afklaring af mistanke/viden

Intern afklaring af mistanke/viden

Der tages kontakt til personaleansvarlig leder

Intern afklaring af mistanke/viden

Sagen må ikke drøftes med forældrene

Inddragelse af forældre

Inddragelse af forældre

Inddragelse af forældre

Skriftlig underretning til kommunen på mail: underretning@ringsted.dk

Skriftlig underretning til kommunen på mail: underretning@ringsted.dk

Skriftlig underretning til kommunen på mail: underretning@ringsted.dk

Skriftlig underretning til kommunen på mail: underretning@ringsted.dk

Orientering til andre forældre

Ringsted
Kommune

Ringsted Kommune Erhvervs-
og
kommunikationssekretariatet

Sct. Bendtsgade 1
4100 Ringsted

Tel.: +45 57 62 82 00
Mail: hpn@ringsted.dk
www.ringsted.dk

Revideret Marts 2021